2021 m. spalio 7 d., ketvirtadienis

P9_TA(2021)0418

Paulo Rusesabaginos atvejis Ruandoje

2021 m. spalio 7 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Paulo Rusesabaginos atvejo Ruandoje (2021/2906(RSP))

(2022/C 132/15)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Ruandos, ypač į 2021 m. vasario 11 d. rezoliuciją „Ruanda, Paulo Rusesabaginos atvejis“ ([1]),

— atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, kurį Ruanda ratifikavo 1975 m.,

— atsižvelgdamas į Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją,

— atsižvelgdamas į Teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisinę pagalbą Afrikoje užtikrinimo principus ir gaires,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą,

— atsižvelgdamas į 2015 m. persvarstytas Jungtinių Tautų standartines minimalias elgesio su kaliniais taisykles (Nelsono Mandelos taisykles),

— atsižvelgdamas į Kampalos deklaraciją dėl kalėjimo sąlygų Afrikoje,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybos darbo grupės 2021 m. kovo 25 d. ataskaitą dėl Ruandos,

— atsižvelgdamas į tarptautinės bendruomenės pareiškimus, kuriuose smerkiami pažeidimai ir smerkiamas teisingo bylų nagrinėjimo Ruandoje nebuvimas, įskaitant Belgijos vyriausybės, JAV valstybės departamento ir Jungtinės Karalystės vyriausybės pareiškimus,

— atsižvelgdamas į Europos advokatūrų federacijos, Amerikos advokatūros asociacijos Žmogaus teisių centro ir kelių įsteigtų žmogaus teisių organizacijų pareiškimus,

— atsižvelgdamas į Kotonu susitarimą,

— atsižvelgdamas į Ruandos Konstituciją,

— atsižvelgdamas į JT ir Afrikos žmogaus ir tautų teisių komisijos priemones,

— atsižvelgdamas į 1963 m. Vienos konvenciją dėl konsulinių santykių,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 144 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 4 dalį,

A. kadangi 2021 m. rugsėjo 29 d. Ruandos Aukščiausiojo teismo Tarptautinių ir tarpvalstybinių nusikaltimų skyrius žmogaus teisių gynėją, Belgijos pilietį ir JAV rezidentą Paulą Rusesabaginą nuteisė kalėti 25 metus po to, kai jis 2020 m. rugpjūčio 31 d. Kigalyje buvo suimtas; kadangi P. Rusesabagina buvo iškelti devyni kaltinimai dėl terorizmo ir jis buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn už veiklą, priskiriamą Ruandos demokratinių pokyčių judėjimui / Nacionaliniam išlaisvinimo frontui (MRCD-FLN), t. y., opozicinių politinių partijų koalicijai ir jos kariniam sparnui;

([1]) Priimti tekstai, P9_TA(2021)0055.

B. kadangi 2020 m. rugpjūčio mėn. P. Rusesabagina buvo savavališkai sulaikytas, pasinaudojus apgaulingu pretekstu, ir neteisėtai perduotas Ruandai, priverstinai dingo ir kalinimas neleidžiant susisiekti su išoriniu pasauliu; kadangi nebuvo išduotas arešto orderis pagal 2019 m. Ruandos baudžiamojo proceso kodekso 37 straipsnio reikalavimus ir iki nuteisimo nebuvo pateiktas joks kaltinimas, taip pažeidžiant Ruandos baudžiamojo proceso kodekso 68 straipsnį; kadangi P. Rusesabagina kelis kartus viešai pareiškė, kad jis negali grįžti į savo gimtinę bijodamas susidorojimo;

C. kadangi Ruandos teisingumo ministras Johnstonas Busingye pripažino, kad vyriausybė prisidėjo prie 2020 m. rugpjūčio mėn. įvykdyto priverstinio P. Rusesabaginos dingimo ir perdavimo proceso, sumokėdama už parskraidinimą ir pažeisdama P. Rusesabaginos teisę į teisingą bylos nagrinėjimą; kadangi 2021 m. kovo 10 d. teismas nusprendė, kad P. Rusesabaginos perdavimas buvo teisėtas ir kad jis nebuvo pagrobtas;

D. kadangi paskelbus nuosprendį buvo atskleista papildomų įrodymų, kurie anksčiau nebuvo išklausyti teisme ar pateikti teismo proceso metu ir kurie buvo susiję su įtarimu, kad P. Rusesabagina rinko lėšas Nacionalinio išlaisvinimo fronto ginkluotajai grupuotei; kadangi kai kurie pateikti įrodymai paimti iš parodymų, kurie, P. Rusesabaginos teigimu, buvo išgauti naudojant prievartą ir nedalyvaujant advokatui;

E. kadangi iš pradžių P. Rusesabaginai atstovavo ne jo pasirinkta advokatų grupė ir kadangi jo pasirinkti advokatai, su kuriais jis galiausiai nuo 2021 m. balandžio mėn. galėjo susisiekti, negalėjo su juo susitikti, o tai prieštarauja Ruandos baudžiamojo proceso kodekso 68 straipsniui;

F. kadangi pranešama, kad sulaikyto P. Rusesabaginos sveikatos būklė kelia didelį susirūpinimą, nes jis yra sirgęs vėžiu ir turi širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų; kadangi, pasak advokatų, jam nebuvo atliktos dvi būtinos patikros dėl vėžio ir kalėjimo valdžia nesuteikė galimybės gauti jo gydytojo Belgijoje išrašytų receptinių vaistų, o tai sukėlė psichologinių ir fizinių kančių, pažeidžiant Ruandos Konstitucijos 12 ir 14 straipsnius dėl teisės į gyvybę, teisės į fizinę neliečiamybę ir apsaugos nuo nežmoniško ar žeminančio elgesio;

G. kadangi 2020 m. rugsėjo mėn. Ruandos valdžios institucijos nepranešė Belgijos valdžios institucijoms apie P. Rusesabaginos sulaikymą pagal tarptautinėje teisėje dėl konsulinės pagalbos įtvirtintą principą; kadangi Ruandos pataisos tarnyba turėjo galimybę klausytis pokalbių ir naudotis teisiniais dokumentais, kuriais keitėsi P. Rusesabagina ir jo advokatai; kadangi Belgijos užsienio reikalų ministrė Ruandos kolegai nusiuntė keletą verbalinių notų, kuriose prašė gerbti P. Rusesabaginos teises, tačiau Ruandos vyriausybė atmetė visus prašymus;

H. kadangi 2021 m. liepos mėn. pranešta, kad Ruandos valdžios institucijos naudojosi „NSO Group“ sukurta „Pegasus“ šnipinėjimo programa, kad galbūt pasiektų daugiau kaip 3 500 aktyvistų, žurnalistų ir politikų; kadangi šnipinėjimo programa taip pat buvo įdiegta į Carine Kanimba, R. Rusesabaginos dukters, telefoną, tai paaiškėjo atlikus kriminalistinę telefono analizę; kadangi Ruandos valdžios institucijos tai paneigė;

I. kadangi Ruanda yra pasirašiusi Kotonu susitarimą, kuriame nustatyta, kad pagarba žmogaus teisėms yra esminis ES ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių organizacijos bendradarbiavimo aspektas; kadangi teisinės valstybės ir žmogaus teisių stiprinimas yra pagrindinės prioritetinės sritys planuojant ES pagalbą Ruandai;

J. kadangi antrasis Afrikos Sąjungos ir ES ministrų susitikimas vyks Kigalyje 2021 m. spalio 25–26 d.;

1. primena Ruandos vyriausybei jos įsipareigojimus užtikrinti pagrindines teises, įskaitant teisę kreiptis į teismą ir teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, kurios numatytos Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartijoje ir kitose tarptautinėse ir regioninėse žmogaus teisių priemonėse, įskaitant Kotonu susitarimą ir ypač jo 8 ir 96 straipsnius;

2. pabrėžia, kad Ruanda privalo užtikrinti savo teisminių institucijų nepriklausomumą ir jo laikytis gerbdama konstitucines ir įstatymines nuostatas, nes visų vyriausybinių ir kitų institucijų pareiga gerbti teismų nepriklausomumą ir jo laikytis;

3. primena, jog bet kurio įtariamojo ekstradicija į kitą šalį turėtų būti vykdoma tik atliekant nepriklausomai prižiūrimą ekstradicijos procedūrą, kad būtų užtikrintas ekstradicijos prašymo teisėtumas ir įsitikinta, kad prašymą pateikusioje šalyje būtų visiškai užtikrintos įtariamojo teisės į teisingą bylos nagrinėjimą;

4. todėl griežtai smerkia Paulo Rusesabaginos neteisėtą areštą, sulaikymą ir nuteisimą, nes taip pažeidžiama tarptautinė ir Ruandos teisė; mano, kad P. Rusesabaginos atvejis yra žmogaus teisių pažeidimų Ruandoje pavyzdys ir kelia abejonių dėl nuosprendžio teisingumo, nes, kaip pranešama, nebuvo garantuotas teisingas bylos nagrinėjimas pagal geriausią tarptautinę atstovavimo praktiką, teisę būti išklausytam ir nekaltumo prezumpciją;

5. ragina dėl humanitarinių priežasčių nedelsiant paleisti P Rusesabaginą ir jį repatrijuoti nepaisant to, ar jis kaltas; reikalauja, kad ES delegacija Ruandoje ir valstybių narių diplomatinės atstovybės tvirtai perteiktų šį prašymą bendraudamos su Ruandos valdžios institucijomis;

6. ragina Ruandos vyriausybę bet kokiu atveju užtikrinti P. Rusesabaginos fizinę neliečiamybę ir psichologinę gerovę bei leisti jam vartoti savo įprastus vaistus; primygtinai reikalauja, kad Ruandos vyriausybė gerbtų Belgijos vyriausybės teisę teikti konsulinę pagalbą P. Rusesabaginai, kad būtų užtikrinta jo sveikata ir teisė į gynybą;

7. apgailestauja dėl bendros žmogaus teisių padėties Ruandoje ir ypač dėl tikslinio skirtingos nuomonės asmenų persekiojimo; smerkia politiškai motyvuotus teismo procesus ir politinių oponentų baudžiamąjį persekiojimą; primygtinai ragina Ruandos valdžios institucijas užtikrinti valdžios galių padalijimą, ypač teisminių institucijų nepriklausomumą;

8. ragina Europos išorės veiksmų tarnybą, Komisiją ir ES specialųjį įgaliotinį žmogaus teisių klausimais aukščiausiu lygmeniu stiprinti dialogą žmogaus teisių klausimais su Ruanda pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį, siekiant užtikrinti, kad šalis laikytųsi dvišalių ir tarptautinių įsipareigojimų; pabrėžia, kad vykdant tarptautinį vystomąjį darbą Ruandoje, kur kas didesnį prioritetą reikėtų teikti žmogaus teisėms, teisinės valstybės principams ir skaidriam bei lanksčiam valdymui;

9. prašo Komisijos kritiškai įvertinti ES paramą Ruandos vyriausybei ir valstybės institucijoms siekiant užtikrinti, kad ji visapusiškai propaguotų žmogaus teises ir nedarytų neigiamo poveikio saviraiškos ir asociacijų laisvėms, politiniam pliuralizmui, teisinės valstybės principo paisymui ir nepriklausomai pilietinei visuomenei;

10. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, ES specialiajam įgaliotiniui žmogaus teisių klausimais, Ruandos Respublikos prezidentui, Ruandos parlamento pirmininkui, Afrikos Sąjungai ir jos institucijoms.